

«ԵՐԵՎԱՆԻ ԼԵՈՅԻ ԱՆՎԱՆ Հ. 65 ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Առարկա՝ ՆԶՊ և ԱԿ

Մասնակից՝

Երևանի հ. 195 ավագ դպրոցի զինղեկ՝ ավագ լեյտենանտ Ռ.Հ. Հարությունյան

Ղեկավար՝ փոխգնդապետ Իսահակյան Արտակ

Թեմա՝ «ԶԻՆՂԵԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՇԵՖ-ԶՈՐԱՄԱՍԻ ՀԵՏ
ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՑՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ
ՆՊԱՏԱԿՈՎ»

ԵՐԵՎԱՆ-2022

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն.....	3
ԳԼՈՒԽ.1 ԶԻՆՂԵՎՆԵՐԻ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՇԵՖ-ԶՈՐԱՄԱՍԻ ՀԵՏ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՈՎ	
1.1 Զինղեկների մասնագիտական գործունեության դերը ուսումնական գործընթացում	5
1.2 Շեֆ-գործամասի հետ զինղեկների համագործակցության առանձնահատկությունները.....	10
Եզրակացություններ	և
առաջարկություններ.....	14
Օգտագործված գրականության ցանկ.....	15

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Երիտասարդ սերնդի ռազմահայրենասիրական դաստիարակության խնդիրը և ռազմական գիտելիքների յուրացման արդյունավետությունը ժամանակի մարտահարավերներին զուգընթաց ավելի մեծ ուշադրության է արժանանում: ԶՈՒ արդի խնդիրների, Հայոց բանակի առանձնահատկությունների, ժամանակակից զենքի և ռազմական զրահատեխնիկայի, կանոնադրությունների և սովորությունների մասին նախնական գիտելիքները ապագա զինվորները ստանում են դպրոցական ուսուցման ընթացքում՝ «Նախնական զինվորական պատրաստություն» առարկայի շրջանակներում: Վերոնշյալի հաջողությունը կախված է զինղեկի մասնագիտական հմտություններից, նրա՝ դասը հմտորեն կազմակերպելու և արդյունավետորեն վարելու ունակությունից: Ռազմահայրենասիրական դաստիարակությունը աճող սերնդի գաղափարական դաստիարակության կարևորագույն կողմերից մեկն է հանդիսանում: Այս դաստիարակության կարևորությունը ներկայիս ժամանակաշրջանում պայմանավորված է ռազմական ագրեսիայի և սպառնալիքների ուժեղացմամբ և երկրի պաշտպանունակության հետագա ամրապնդման անհրաժեշտությամբ, ազգային բանակի մարտական պատրաստության, անձնակազմի ֆիզիկական և մասնագիտական ունակությունների բարձրացմամբ, որը կհամապատասխանի ժամանակի պահանջներին:

Այստեղ կարևոր դեր ունեն զինղեկները, ովքեր պետք է կարողանան հմուտ և արդյունավետորեն կազմակերպել ուսուցման գործընթացը: Այս ամենի հետ կապված՝ աճում է զինղեկների մասնագիտական պատրաստվածության, կիրառական հմտությունների և կարողությունների զարգացման նշանակությունը:

Հետազոտության թեմայի արդիականությունը: Թեմայի արդիականությունը կայանում է նրանում, որ հաշվի առնելով ժամանակակից ռազմագիտության մեջ առկա նորամուծություններն ու զարգացումները, ինչպես նաև տարածաշրջանի անկայուն խաղաղության հեռանկարները, կարևորվում է ԶՈՒ բոլոր կառուցվածքների գործունեության կատարելագործումը, այդ թվում նաև դպրոցներում զինղեկների մասնագիտական որակների արդյունավետության բարձրացմանն ուղղված

միջոցառումների իրականացումը, ինչն իր հերթին ապագա զինվորի արդյունավետ և հաջող զինվորական ծառայության հիմքն է հանդիսանում:

Հետազոտության նպատակը: Հետազոտության նպատակն է վերլուծել զինղեկների մասնագիտական գործունեության արդյունավետության բարձրացման առանձնահատկությունները՝ շեֆ-գորամասի հետ համագործակցության շրջանակներում, ուսումնասիրել զինղեկների մասնագիտական գործունեության սկզբունքները, նպատակները, զարգացման մեթոդները:

Հետազոտության խնդիրներն են.

- ուսումնասիրել ՆԶՊ առարկայի դասավանդման ընդհանուր դրույթները,
- վերլուծել ՆԶՊ դասավանդող զինղեկների մասնագիտական գործունեության առանձնահատկությունները,
- ուսումնասիրել զինղեկների մասնագիտական գործունեության արդյունավետության գործոնները,
- վերլուծել շեֆ-գորամասերի և զինղեկների միջև համագործակցության առանձնահատկությունները և ազդեցությունը վերջիններիս մասնագիտական գործունեության վրա:

**ԳԼՈՒԽ 1 ԶԻՆՂԵԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՇԵՖ-ԶՈՐԱՄԱՍԻ
ՀԵՏ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՈՎ**

1.1 Զինղեկների մասնագիտական գործունեության դերը ուսումնական գործընթացում

«Ամեն ինչ կարող է հայրենի հողը. և՛ խմեցնել իր լուսավոր աղբյուրներից, և՛ կերակրել իր հացով, և՛ զարմացնել ծաղկող այգիների գեղեցկությամբ: Միայն մեկ բան կա, որ այնչի կարող՝ պաշտպանել ինքն իրեն, և դա պետք է անի նա, ով խմում է նրա ջուրը, ուտում նրա հացը և հիանում նրա գեղեցկությամբ»:

Ա. Վ. Սուվորով

Հայաստանի Հանրապետության շուրջ ստեղծված ռազմաքաղաքական իրադրությունը ձևավորվում է ստրատեգիական և աշխարհաքաղաքական բարդ միջավայրում, որն աչքի է ընկնում մի շարք անկանխատեսելի գործոնների ազդեցությամբ: Հաշվի առնելով տարածաշրջանի ռազմական անկայուն վիճակը՝ այսօր, առավել քան երբևէ, անհրաժեշտ է դպրոցներում ունենալ հմուտ և կայուն գիտելիքներով զինղեկ-ուսուցիչներ, որոնք կկրթեն և, դրանով իսկ, կնպաստեն բանիմաց սերունդ ունենալուն:

ՀՀ-ի համար աշակերտների և երիտասարդների շրջանում ռազմահայրենասիրական դաստիարակությունը կարևորագույն հիմնախնդիրներից մեկն է: Այն սերտորեն կապված է նախնական զինվորական պատրաստվածության

հետև և պետք է նպաստի պատանիների մոտ ռազմական գործի ավելի լավ յուրացմանը և տիրապետմանը¹:

ՆԶՊ առարկան իրականացվում է աշակերտների կողմից պետության պաշտպանության հիմունքների յուրացման նպատակով, ինչպես նաև ՀՀ ԶՈՒ առանձնահատկությունների, դրա բնույթի, զինվորական ծառայության՝ որպես քաղաքացիական պարտքի նշանակության, ռազմական կանոնադրության իմացության, զորամասի ռազմական, զինվորական տեխնիկային ծանոթության նպատակով:

Բացի վերոնշյալը, ՆԶՊ առարկան ուղղված է ռազմական գիտելիքների և հմտությունների ձեռքբերմանը, ինչպես նաև արտակարգ իրավիճակներում մարդու կյանքի անվտանգության հիմունքների յուրացմանը:

Ռազմահայրենասիրական դաստիարակության հիմնական խնդիրը կայանում է նրանում, որպեսզի երիտասարդների մոտ ձևավորի սեփական ազգին հավատարիմ լինելու գաղափարական համոզմունք, նրանց մեջ սերմանի հայրենասիրական ոգի, սեփական հայրենիքը քաջաբար պաշտպանելու և զենքը ձեռքին կռվելու մշտական պատրաստակամություն, քաղաքացիական պարտքը բարեխղճորեն կատարելու ցանկություն:

Զինդեկը ՀՀ ԶՈՒ սպա է, կրում է ուսադիրներ և համազգեստ, ով ծավալում է նաև ուսումնական գործունեություն և դրա շրջանակներում իրականացնում մի շարք գործառույթներ: Նրա մասնագիտական գործունեության հիմնական ուղղվածություններն են.

- ռազմահայրենասիրական ուղղվածությամբ միջոցառումների կազմակերպում և իրականացում,
- աշակերտների հետ մասնագիտական կողմնորոշմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում՝ նրանցից լավագույններին ընտրելու և ռազմական հաստատություններում կրթությունը շարունակելու ուղղորդելու նպատակով,

1 <http://ijevan.yసు.am/wp-content/uploads/2015/05/Joxovacu-Text-354.pdf> Ն. Դավթյան, «Սովորողների հայրենասիրական դաստիարակության իրականացման ուղիները», Վանաձոր, 2015:

- նախագորակոչային հարցերը կազմակերպելը, նախագորակոչիկներին պարտադիր զինվորական ծառայությանը նախապատրաստելը, ուղղորդելը և այլն,
- ուսուցանվողների անվտանգային հարցերի կազմակերպումը և այլն²:

Զինղեկների կողմից իրականացվող ռազմահայրենասիրական դաստիարակության մյուս ուղղվածությունը ռազմա-տեխնիկական պատրաստվածությունն է, որի ընթացքում աշակերտների մոտ ձևավորվում են զինվորական որակներ, որոնց թվին են դասվում.

- զինվորական գիտելիքները,
- ռազմական վարպետությունը,
- կարգապահությունը և կազմակերպվածությունը,
- ռազմական ընկերակցությունը,
- զինվորական կանոնադրությանը, դեկավարության և հրամանատարների հրամանների անվերապահ իրականացումը:

Մյուս ոչ պակաս կարևոր ուղղվածությունը, որն իրականացնում է զինղեկը իր մասնագիտական գործունեության ընթացքում, երիտասարդների ֆիզիկական զարգացումն է: Սրանով նա նպատակ ունի աշակերտների մոտ ձևավորել ֆիզիկական տոկունություն, ահռելի ֆիզիկական ծանրաբեռնվածություն կրելու կարողություն ինչպես զինվորական ծառայության, այնպես էլ պատերազմական իրավիճակում:

Հանրակրթական դպրոցներում ՆԶՊ առարկան դասավանդելու գործում կարևորվում է այն հանգամանքը, որ մարտական իրադրությունը, արտակարգ իրավիճակները խորը սթրեսի առաջացման պատճառ կարող են հանդիսանալ, որի ժամանակ մեծապես արգելակվում են մարդու զգայական, մտածական մեխանիզմները, և գործում են միայն անձի հմտություններն ու կարողությունները³:

Հմտություններ ասելով հասկանում ենք վարժանքների շնորհիվ մինչև ավտոմատիզմի հասցված մարդու գործնական կարողությունները, որոնք նա

² Короткое Э.Н. Педагогические основы развития интеллектуальных качеств офицеров: Дис. . канд. пед. наук. -М., 1973. 68 с.
³ <https://escs.am/files/files/2021-05-06/114a72e4ebca1a68bcd63c2e091ccc9f.pdf> ՆԶՊ առարկայի փորձնական չափորոշիչ և ծրագրեր, (8-12-րդ դասարաններ):

իրականացնում է ինքնաբերաբար՝ ուշադրությունը կենտրոնացնելով միայն արագ փոփոխվող իրավիճակի վրա և արձագանքելով դրան: Օրինակ, հրաձգության ժամանակ զինվորը չպետք է մտածի շնչառությունը կանոնավորելու, զենքը ճիշտ պահելու, աչքի ֆոկուսը կանոնավորելու, ձգանքը քաշելու տեխնիկայի վրա՝ դրանք իրականացնելով մեխանիկորեն, իսկ ուշադրությունը կենտրոնացնում է միայն թիրախի ընտրության վրա: Նույնը՝ հառակորդի կրակոցին, արկի պայթյունին արձագանքելու կամ զենքի կիրառման անվտանգության կանոնները պահպանելու, պատահական կրակոցներից խուսափելու հետ կապված: Ջինդեկի մասնագիտական գործունեության հիմնական կարևոր կետերից մեկն էլ երիտասարդների մոտ վերոնշյալ հմտությունների զարգացումն ու ամրապնդումն է՝ տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով:

Հմտորեն մշակված շարժումները՝ արագ կամ քողարկված տեղաշարժը արդյունավետ են դարձնում զինվորի գործողությունները և շատ դեպքերում ապահովում նրա անվտանգությունը:

Ֆիզիկական կարողությունների (հավասարակշռության պահպանում, շարժումների կոորդինացիա, ճկնություն, ճարպկություն, ուժ, դիմացկունություն) և հմտությունների ձևավորումը սովորաբար իրականացվում է ֆիզիկական կուլտուրա առարկայի դասընթացում, իսկ ՆՁՊ-ի դասընթացում իրականացվում են զինվորի համար նախատեսված վարժաձևերի կատարման կարողություններն ու հմտությունները:

Նախնական զինվորական պատրաստվածությունը ենթադրում է նաև ուսուցանվողներին հոգեբանական պատրաստության հիմունքների դասավանդում, որը գիտելիքներ է տալիս անձի հոգեկան գործընթացների, հոգեկան վիճակների և առանձնահատկությունների, մի շարք հոգեբանական խնդիրների վերաբերյալ՝ սրանով իսկ նպաստելով նրանց հոգեբանական պատրաստությանը: Այստեղ պետք է հաշվի առնել, որ անձի հոգեբանական կայունության կարևոր գործոն են ինչպես նրա անձնային-հոգեբանական առանձնահատկությունները, այնպես էլ սպառազինության տեսակներին, մարտավարական հնարքներին տիրապետման գիտակցումը և մարտականին մոտ փորձը, այսինքն գործնական հմտությունների և կարողությունների զարգացվածությունը:

Ստացվում, է, որ զինղեկը, բացի նեղ զինվորական մասնագիտությունից, տիրապետում է նաև հոգեբանության, ֆիզիկական կուլտուրայի հիմունքներն: Սրանով իսկ ակնհայտ է ՆՁՊ առարկայի և հարակից ոլորտի մասնագիտությունների միջառարկայական անքակտելի կապը:

ՆՁՊ առարկայի ուսուցչի՝ զինղեկի մանկավարժական վարպետությունը սահմանվում է ոչ միայն իր առարկայի վերաբերյալ մասնագիտական գիտելիքների իմացությամբ, այլև ուսուցման արդյունավետ մեթոդների, եղանակների և միջոցների ազատ և ինքնավստահ տիրապետմամբ: Ուսուցման մեթոդներ ասելով հասկանում ենք զինղեկների և աշակերտների, ինչպես նաև զինղեկների և շեֆ-գորամասի սպայական անձնակազմի միջև համատեղ աշխատանքի ուղիներն ու եղանակները: Ուսուցման մեթոդները կրթության ընդհանուր նպատակներն ու խնդիրներն են: Յուրաքանչյուր մեթոդ բաղկացած է կրթության փոխկապակցված եղանակներից⁴:

ՆՁՊ առարկան հանրակրթական դպրոցում դասավանդվում է հետևյալ նպատակներով.

- նպաստում է պաշտպանության ոլորտում ընդհանուր և նախնական գիտելիքների յուրացմանը,
- նպաստում է ուսումնական հաստատություններում զինվորական ծառայության հմտությունների յուրացմանը,
- նպաստում է ռազմահայրենասիրական դաստիարակությանը,
- նպաստում է արտակարգ իրավիճակներում քաղպաշտպանության վերաբերյալ գիտելիքների և կարողությունների զարգացմանը:

Այս ամենը, ընդհանուր առմամբ ուղղված է պետության պաշտպանությանը ինչպես դրսում՝ երկրի սահմաններին, այնպես էլ ներսում անհատական քաղաքացիների մակարդակով:

Պետական կրթական ստանդարտները ենթադրում են ուսումնական հաստատություններում պետության պաշտպանության վերաբերյալ երեխաների ռազմական պարտականությունների, ինչպես նաև ուսուցանվողների կողմից ռազմական գործի ոլորտում նախնական գիտելիքների յուրացում: ՆՁՊ առարկայի

⁴ Янковский С.К. Дидактика подготовительного обучения стрельбе. -Вильна, 1914.-145 с.

դասավանդման շրջանակներում զինղեկները իրականացնում են հետևյալ մասնագիտական գործառույթները.

- ուսումնադաստիարակչական,
- գիտամեթոդական,
- կազմակերպա-կառավարչական,
- կրթական:

Զինղեկները, որպես ուսումնական գործունեության ակտիվ մասնակից, իրենց կարևոր դերն ունեն ապագա զինվորի աշխարհայացքում բանակի և զինվորական կյանքի վերաբերյալ պատկերացումների ձևավորման գործում: Այստեղ մեծ է զինղեկի ոչ միայն անձնային որակների դերը, այլև մասնագիտական գիտելիքների, հմտությունների և կարողությունների զարգացվածությունը:

Ամփոփելով անհրաժեշտ է նշել, որ ՆԶՊ առարկայի ուսուցումը և զինղեկի մասնագիտական գործունեությունը պետք է ուղղված լինի հատուկ վարժանքների ձևով աշակերտների բարոյահոգեբանական հատկանիշների ձևավորմանն ու ուժեղացմանը (հայրենասիրության, կարգապահության, պատասխանատվության, ինքնավստահության, կոլեկտիվիզմի), որոշակի ունակությունների զարգացմանը և նոր կարողությունների ստեղծմանը (ֆիզիկական ընդունակությունների, ֆիզիոլոգիական հատկանիշների, հիշողության, ուշադրության կենտրոնացման ու փոխաստեղման, վերլուծական մտածողության):

1.2 Շեֆ-գորամասի հետ զինղեկների համագործակցության առանձնահատկությունները

«Նախնական զինվորական պատրաստություն» առարկայի իրականացումը պայմանավորված է ինչպես ռազմագիտության ոլորտում վերջին տասնամյակում տեղի ունեցած փոփոխություններով և իրավիճակային զարգացումներով, այնպես էլ

ուսումնական գործընթացի առավել արդյունավետ կազմակերպման ձևով՝ օգտագործելով ուսուցման պարուրաձև և վեկտորային մոտեցումները, շարժվելով անհատական պատրաստվածությունից խմբային (ջոկային) պատրաստվածության: Այստեղ առաջնային է ուսուցումը գործնական հիմքերի վրա դնելը, մարտական իրադրությունում և արտակարգ այլ իրավիճակներում անհրաժեշտ հմտությունների և կարողությունների ձեռքբերումը, աստիճանաբար հիմքային որակների ձևավորումից գործնական վարժանքներում դրանց կիրառումը: Կարևորվում է նաև միջառարկայական կապերի զարգացումը և ուսուցողական նյութերի պարզեցումը, ոչ պրոֆիլային թեմաներից ազատումը և արդիական ու կարևոր թեմաների ներմուծումը, ավելի արդյունավետ մեթոդական մոտեցումների, տեղեկատվական նոր տեխնոլոգիաների կիրառումը⁵:

Հաշվի առնելով արդի ժամանակներում միջազգային և տարածաշրջանային զարգացումները և, դրա հետ կապված, այս առարկայի կարևորությունը, ինչպես նաև ստացած գիտելիքների՝ զինձառայության ընթացքում գործնական կիրառման հնարավորությունը՝ անհրաժեշտ է ուսուցման գործընթացի արդյունավետ համակարգի կիրառում ինչպես մեթոդաբանության, այնպես էլ ժամանակակից տեխնոլոգիաների (ուսուցողական նյութի դիտարժան ներկայացման տեխնիկական ու ծրագրային միջոցների) կիրառման տեսանկյունից: Օրինակ, կարող են կիրառվել ինչպես հարցադրումների միջոցով խնդիրների ներկայացումը, սովորողների մտածողության ակտիվացումը, նրանց մոտ հետաքրքրության առաջացումը կոնկրետ թեմայի և առարկայի վերաբերյալ, այնպես էլ սովորողների առանձին խմբերի միջև մրցակցության նախաձեռնումը, գիտելիքների ընկալման, յուրացման և ունակությունների դրսևորման ներքին շարժառիթների ստեղծումը: Առանձնահատուկ ուշադրություն է դարձվում գործնական վարժանքներին, քանի որ մարտական իրավիճակում շատ կարևոր է զինվորի գործողությունների հղկումը՝ մինչև դրանց ինքնաբերաբար իրականացումը:

Զինղեկների մասնագիտական ուղղվածության զարգացման վերաբերյալ հետազոտությունները կրթական ոլորտի մասնագետների շրջանում կարևորագույն

5 <https://escs.am/files/files/2021-05-06/114a72e4ebca1a68bcd63c2e091ccc9f.pdf>

փորձնական չափորոշիչ և ծրագրեր, (8-12-րդ դասարաններ):

ՆԶՊ առարկայի

թեմաներից մեկն է: Մեր հետազոտության նպատակն է ուսումնասիրել զինղեկների մասնագիտական գործունեության սկզբունքները, նպատակները, զարգացման մեթոդները:

Ժամանակակից ռազմական գիտության զարգացմանը զուգընթաց մեծանում են ռազմական գործի մասնագետներին տրվող պահանջները ինչպես ՁՈՒ կազմում ընդգրկված սպաների, այնպես էլ դպրոցներում՝ զինղեկների համար: Արցախյան վերջին պատերազմի փորձը ցույց տվեց, որ ռազմական գործողություններում գերակշռում են ժամանակակից, տեխնոլոգիապես հագեցված զինատեսակները, ինչը վկայում է ռազմական գործի՝ ժամանակի իննովացիոն տեխնոլոգիաներին համընթաց զարգացման մասին:

Ռազմական հմտությունների արդյունավետության բարձրացմանն ուղղված միջոցառումները զինղեկների մասնագիտական գործունեության կարևորագույն բաղադրիչներից են: Զինվորական գիտելիքների ամրապնդման և կատարելագործման նպատակով զինղեկները համագործակցում են զեֆ-գորամասի անձնակազմի հետ, որի արդյունքում ստանում են մեթոդական պատրաստվածություն, ինչն էլ հնարավորություն է տալիս վերջիններիս ունենալ որոշակի ռեսուրսներ, որոնք թույլ կտան նրանց ադապտացվել փոփոխվող ռազմական իրականությանը, դրանով իսկ արդյունավետորեն փոփոխել ուսումնամանկավարժական գործունեության ընթացքը:

Հաշվի առնելով ժամանակակից ռազմական գիտության զարգացման միտումները՝ ակնհայտ է որ զինղեկների մասնագիտական համագործակցությունը շեֆ-գորամասերի հետ պետք է կրի ինչպես կառուցվածքային-բովանդակային, այնպես էլ տեխնոլոգիական բնույթ:

Ինչպես գիտենք, շեֆ-գորամասի հետ զինղեկների մասնագիտական համագործակցությունը ենթադրում է տեսական, և առավել շատ գործնական մասեր: Այս համագործակցությունը ուղղված է առաջին հերթին զինղեկներին՝ ռազմական գործի առաջընթացներից և փոփոխություններից անմասն չպահելուն, ինչն էլ շղթայակցված կերպով փոխանցվում է դպրոցներում ուսուցանվող ապագա զինվորներին: Այս գործակցությունը նրանց ընձեռում է նոր գիտելիքներ տեսական և գործնական ոլորտներում: Ընդհանուր առմամբ, այս ամենը ունի մեկ գերնպատակ՝

նպաստել զինղեկների մասնագիտական կոմպետենտության բարձրացմանը, դրանով իսկ բարձրացնել աշակերտների շրջանում ռազմագիտության վերաբերյալ գործնական գիտելիքները: Զինղեկի մասնագիտական կոմպետենտությունը ենթադրում է նրա մասնագիտական գիտելիքների, գործնական հմտությունների ընդլայնում, պատրաստվածության մակարդակի բարձրացում, որը թույլ է տալիս կառուցողական գործել փոփոխվող սոցիալական և մասնագիտական պայմաններում⁶:

Ինչպես յուրաքանչյուր ուսուցիչ, այնպես էլ զինղեկները ժամանակ առ ժամանակ մասնագիտական վերապատրաստման կարիք են զգում: Այդ վերապատրաստումները իրականավում են հստակ մշակված պլանի և ժամանակացույցի համապատասխան:

Շեֆ-գորամասի հետ համագործակցությունը արդյունավետորեն է ազդում ոչ միայն զինղեկների մասնագիտական աճի, այնպես էլ աշակերտների ուսումնական գործունեության վրա: Երեխաները, ժամանակ առ ժամանակ հաճախելով գորամաս, իրականացնում են գործնական պարապմունքներ մարտական պատրաստության վերաբերյալ՝ զենքի տեսակների, դրանք քանդելու, հավաքելու գործողությունների տիրապետման, ճիշտ նշանառության կանոնների և վարժասարքերի վրա ավտոմատով կրակային վարժանքներ իրականացնելու, ինչպես նաև առաջին բուժօգնության, քաղաքացիական պաշտպանության պարագաների ուսումնասիրման վերաբերյալ գործնական պարապմունքներ: Այն հնարավորություն է տալիս սովորողներին անմիջականորեն ծանոթանալ բանակային առօրյային, մարտական տեխնիկային, սպառազինության տեսակներին և անձնակազմի մարտական պարապմունքներին:

Դպրոցին կցված շեֆ-գորամասի հետ համագործակցության արդյունքում խորանում են դպրոց-գորամաս գործնական կապերը, որոնք ուղղված են ՆԶՊ ոլորտում աշակերտների գիտելիքների և զինղեկների մասնագիտական գործունեության արդյունավետության բարձրացմանը:

⁶ Шагимуллин Р.Х. Интеграция учебной и военно-профессиональной деятельности при подготовке курсантов высших военно-учебных заведений. Казань, 2000. - 208 с.

ՀՀ Պաշտպանության նախարարությունը, անկասկած, անում է ամեն հնարավոր բան ռազմական կառուցվածքավորումներում խնդիրների լուծման համար, զինվորական կարգուկանոնի և կազմակերպվածության, ինչպես նաև դպրոց-բանակ փոխադարձ կապի ամրապնդման համար:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ուսումնասիրելով ՆԶՊ առարկայի դասավանդման ընդհանուր դրույթները և այն դասավանդող զինղեկների մասնագիտական գործունեության առանձնահատկությունները, կարող եմ եզրակացնել, որ.

1. նախնական զինվորական պատրաստության և զինղեկների մասնագիտական գործունեության հիմնական նպատակը նախագորակոչային տարիքի պատանիներին զինվորական ծառայության, պատրաստելն է, որի շրջանակներում կարևորվում է նախնական զինվորական պատրաստության դասավանդման նշանակությունը, ինչպես նաև զինղեկի մասնագիտական կոմպետենտությունը,
2. ՆԶՊ շրջանակներում դպրոցականների համար պարզաբանվում է զինված ուժերի խնդիրները, առանձնահատկություններն ու նշանակությունը,
3. դասավանդման ընթացքում աշակերտները ծանոթանում են հայոց բանակի պատմական ավանդույթներին, զորամասերի մարտական ուղուն, առօրյային, կենցաղին, զենքին և ռազմական տեխնիկային, զինվորական երգմանն ու այլ արարողակարգերին, համագորային կանոնադրությունների դրույթներին, արմատավորվում է հայ ժողովրդի պատմության, մշակույթի, ավանդույթների նկատմամբ հարգալից վերաբերմունք,
4. երիտասարդ սերնդի մոտ ձեևավորվում է հայրենիքին անձնվիրաբար ծառայելու, զինվորական պարտքն անմնացորդ նվիրումով կատարելու գիտակցությունը,

5. իրականացվում է պաշտպանական բնույթի ռազմատեխնիկական կազմակերպություններում ուսանելու նպատակով աշակերտների մասնագիտական կողմնորոշման աշխատանք՝ ըստ նախասիրությունների;
6. դաստիարակվում են ֆիզիկապես և բարոյապես առողջ, բազմակողմանի զարգացած երիտասարդներ;
7. զինղեկների մասնագիտական գործունեության արդյունավետության բարձրացման միջոցառումները ոլորտի կարևորագույն խնդիրներից է. այդ նպատակով զինղեկները հագործակցում են զեֆ-գորամասերի անձնակազմերի հետ,
8. շեֆ-գորամասի անձնակազմի հետ զինղեկների փոխգործակցության արդյունքում մերջիննես ստանում են մեթոդական պատրաստվածություն, որոշակի ռեսուրսներ, ինչը նոր հնարավորություններ է ստեղծում ավելի արդյունավետ ադապտացվել փոփոխվող ռազմական-մասնագիտական իրականությանը:

Իրականացված հետազոտության հիման վրա ներկայացվում է հետևյալ *առաջարկությունները*:

1. «Նախնական զինվորական պատրաստություն» առարկայի դասընթացները ավելի կիրառական ու նպատակային (մասնավորապես մասնագիտական գիտելիքների և հմտությունների ձեռքբերման տեսանկյունից) դարձնելու համար դրանք պետք է այնպես կազմակերպել, որ աշակերտներն ավելի հաճախ այցելեն շեֆ-գորամասեր, այդ թվում՝ սահմանամերձ, պատմամշակութային կարևոր հուշարձաններ, իմանան պարտադիր ժամկետային ծառայություն անցնող հերոս զինվորների՝ իրենց պես պատանիների և երիտասարդների սխրագործությունների մասին: Կարևորում էմ նաև նմանատիպ փոխայցելությունները, հայրենասիրական տարբեր միջոցառումների անցկացումը զինվորականների, վետերանների մասնակցությամբ: Դրանով ավելի է ամրապնդվում բանակ-հասարակություն կապը:
2. Մյուս կարևոր առաջարկությունը կապված է այն հանգամանքի հետ, որ հաճախ հանրակրթական դպրոցն ավարտելուց հետո պատանիները նախքան

գորակոչվելը մոռանում են ՆԶՊ դասերի ժամանակ ստացած գիտելիքների և հմտությունների զգալի մասը: Այս առումով, կարելի է գործնական պարապմունքների և վարժանքների հաճախականությունը ավելացնել, ինչը կնպաստի ստացած հմտությունների առավել ամրապնդմանը:

3. «Նախնական զինվորական պատրաստության» ժամերը առավել հետաքրքիր ու գործնական դարձնելու համար պետք է անընդհատ կազմակերպել էքսկուրսիաներ դեպի գորամասեր, աշակերտներին ծանոթացնել բանակի առօրյային, ժամանակ առ ժամանակ նրանց անմասն չպահել զինվորական կյանքից ու անցուդարձից:
4. Զինղեկների մասնագիտական գործունեության արդյունավետության բարձրացման նպատակով առաջարկում եմ ավելի հաճախակի դարձնել շեֆ-գորամասերի անձնակազմի հետ նրանց հանդիպումները, սեմինար-քննարկումներն ու գործնական վարժանքները:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Каменев А.И. История подготовки офицерских кадров в СССР. ВПА. -М., 1991.-261 с.
2. Короткое Э.Н. Педагогические основы развития интеллектуальных качеств офицеров: Дис. . канд. пед. наук. -М., 1973. 226 с.
3. Коупленд Н. Психология и солдат / Пер. с англ. М., 1991. - 96 с.
4. Максимова В.Н. Сущность и функции межпредметных связей в целостном процессе обучения: Автореф. дис. . доктора пед. наук. Л., 1981.-46 с.
5. Шагимуллин Р.Х. Интеграция учебной и военно-профессиональной деятельности при подготовке курсантов высших военно-учебных заведений. Казань, 2000. - 208 с.
6. Янковский С.К. Дидактика подготовительного обучения стрельбе. -Вильна, 1914.- 232 с.
7. <https://escs.am/files/files/2021-05-06/114a72e4ebca1a68bcd63c2e091ccc9f.pdf> ՆԶՊ առարկայի փորձնական չափորոշիչ և ծրագրեր, (8-12-րդ դասարաններ):

8. <http://www.hayzinvor.am/33565.html> «Հայ զինվոր» պաշտոնական կայք:
9. <http://ijevan.yasu.am/wp-content/uploads/2015/05/Joxovacu-Text-354.pdf> Ն. Դավթյան, «Սովորողների հայրենասիրական դաստիարակության իրականացման ուղիները», Վանաձոր, 2015:
10. <https://arar.sci.am/dlibra/publication/183715/edition/166940/content> Գ. Խաչատրյան, «Հասարակության հայրենասիրական դաստիարակության գաղափարական հիմքերը Հայաստանում», էջ 235: